

Q&A natuurvriendelijk isoleren

Berenschot

Laatste update: 08/08/2024

SMP

Q Wat is een SMP?

A Om gebouwen te mogen isoleren is het bij sommige gevel- en dakisolatie nodig om te onderzoeken of er diersoorten leven die beschermd worden door de Wet natuurbescherming (Wnb). Dit onderzoek heet ecologisch onderzoek. Ecologisch onderzoek per gebouw en per gebouweigenaar is inefficiënt. Een alternatief is een soortenmanagementplan (SMP). Een SMP houdt in dat gemeenten in één keer voor een gebied of de gehele gemeente ecologisch onderzoek doen. Hierbij nemen ze maatregelen ter bescherming van aanwezige diersoorten. Hierdoor is individueel ecologisch onderzoek per woning niet meer nodig. Op grond van een SMP krijgen gebouweigenaren een gebiedsgerichte ontheffing op het verbod om verblijfplaatsen van beschermde dieren te mogen verstoren.

Q Kan alleen een gemeente een SMP opstellen?

A Niet per definitie. Een soortenmanagementplan is een instrument voor een gebiedsgerichte aanpak en ziet daarmee op één aaneengesloten gebied. In stad en dorp gaat het daarbij om het ecologische netwerk van verblijfplaatsen van beschermde soorten. Voor een isolatieopgave bij (particuliere) woningeigenaren is het dan logisch om te kiezen voor de bestuurlijke grenzen van een gemeente of een samenwerking van gemeentes. Samenwerking kan daarbij gezocht worden met bijvoorbeeld de woningcorporaties.

Q Is een SMP op regionaal niveau ook een optie?

A Een soortenmanagementplan (SMP) op regionale schaal is zeker een optie. Clusteren is mogelijk en wenselijk. Dit schetst nog een beter beeld van de populaties. Je kunt hierbij op grotere schaal ook goed inschatten wat nodig is aan alternatieve verblijfplaatsen en hier locaties voor vinden. Hierbij vraagt elke gemeente wel voor het eigen gebied een vergunning aan.

Het is hiernaast goed om als regio en als provincie als geheel de werkwijzen van het SMP zo uniform mogelijk te houden. Dit maakt het voor iedereen eenvoudiger.

Q Wat wordt gesubsidieerd en door wie?

A De kosten voor gemeentelijke soortenmanagementplannen worden op verschillende manieren gesubsidieerd:

- Door een [regeling](#) die via de provincie Noord-Holland loopt. De vragen over deze regeling worden onder aan deze Q&A beantwoord.
- De kosten voor het opstellen van SMP's kunnen ook gedekt worden met de uitvoeringsgelden Klimaatakkoord ([CDOKE](#)).

De [SPUK Lokale Aanpak Isolatie](#) mag ook in beperkte mate besteed worden aan ondersteunende activiteiten, zoals het opstellen van een SMP.

Q Hoe wordt omgegaan met het gebrek aan capaciteit van ecologische adviseurs/adviesbureaus?

A Er wordt landelijk gezocht naar manieren van onderzoek die kunnen worden uitgevoerd met minder mankracht. Denk hierbij aan geautomatiseerde monitoringsmethoden. Hiernaast gaan

we samen met het Netwerk Groene Bureaus een modeluitvraag maken voor SMP zodat we de schaarse capaciteit in de markt slim kunnen benutten én de markt laten meedenken.

Q Mag het onderzoek voor het SMP ook alleen een quickscan zijn?

A Nee, voor het SMP moet volledig ecologisch onderzoek worden gedaan waaruit blijkt waar soorten zich bevinden. Dit is niet mogelijk met alleen een quickscan.

Q Is het zinvol om onderzoek te doen en een SMP op te stellen in gebieden waar niet wordt gewoond of geïsoleerd?

A Dit is een keuze die de gemeente zelf kan maken, maar het is geen verplichting. Het opstellen van een SMP kan wel een goede manier zijn om te inventariseren wat je in een gebied kunt doen om de biodiversiteit daar te verbeteren. Een SMP geeft een goed beeld van de huidige situatie en de kansen voor verschillende soorten.

Q Is een regionale aanpak een optie?

A Ja, clusteren is mogelijk en wenselijk. Dit schetst nog een beter beeld van de populaties. Je kunt hierbij op grotere schaal ook goed inschatten wat nodig is aan alternatieve verblijfplaatsen en hier locaties voor vinden. Hierbij vraagt elke gemeente wel voor het eigen gebied een vergunning aan.

Q Waar kan ik terecht als ik specifieke vragen heb over een SMP?

A De OD NHN heeft een spreekuur ingericht op bepaalde dinsdagen van 10:00-11:00. Het spreekuur is gericht op medewerkers van gemeenten, die in de opstartfase zitten voor de ontwikkeling van een (pre-)SMP. Kijk op de [website](#) van de OD NHN voor meer informatie, zoals de exacte data en de teams-link.

Q Hoe weten we als gemeente wat we moeten uitvragen in een offerteverzoek aan een ecologisch bureau?

A Het is aan de gemeente om te bepalen wat voor onderzoek wil doen en kan daarvoor eventueel ecologische expertise voor inschakelen. De provincie zal geen minimumeisen aan een richtlijn stellen of een richtlijn verplicht stellen, wel onderzoekt zij of de richtlijn die nu in een aantal Noord-Hollandse gemeentes wordt toegepast (o.a. Heemskerk en Dijk en Waard), opgeschreven kan worden in een algemene richtlijn die voor meerdere gemeenten bruikbaar is.

Ook heeft de provincie een format van een uitvraag gepubliceerd die gemeenten kunnen gebruiken voor het ecologisch onderzoek op de [landingspagina](#), maar daarin staan geen eisen voor richtlijnen of protocollen.

Q Is het SMP verplicht voor alle gemeenten?

A Nee, dit is geen verplichting. Indien gemeenten niet aan de slag gaan met een SMP zullen woningeigenaren zelf een omgevingsscan en nader onderzoek moeten laten uitvoeren, een activiteitenplan moeten laten opstellen en een vergunningstraject moeten doorlopen, per project. Dit kan oplopen tot duizenden euro's per woning. Vele bewoners zullen hier niet voor kiezen en dan óf hun huis niet laten isoleren, of hun huis laten isoleren op een manier waarop de wet wordt overtreden met grote gevolgen voor de beschermde (dier)soorten.

Q Welk handelingsperspectief kunnen we inwoners bieden die een kraamkolonie in hun woning hebben?

A Afhankelijk van het aantal gevonden kraamverblijfplaatsen en het in kaart gebrachte netwerk zal wellicht in samenwerking met de gemeente gezocht worden naar een oplossing. Dit is maatwerk.

Pre-SMP

Q Wat is een pre-SMP?

A Net als een vergunning op grond van een SMP geeft een pre-SMP een gebiedsgerichte vergunning van de Omgevingswet, Flora en Fauna activiteit om beschermde dieren te verstoren en hun verblijfplaatsen te vernielen. Het verschil is dat er met een pre-SMP nog geen ecologisch onderzoek is gedaan. Het is daarom een tijdelijke oplossing ter voorbereiding op een SMP. Om gebruik te mogen maken van een pre-SMP-ontheffing zijn er enkele randvoorwaarden. Deze pre-SMP systematiek is 18 juni aangenomen in GS.

Q Waar vind ik het beleidskader en de beleidsregel?

A Het beleidskader is te vinden op de [landingspagina](#) natuurvriendelijk isoleren. De beleidsregel vindt u [hier](#).

Q Wanneer wordt de compensatie voor de pre-SMP fase duidelijk?

A De compensatiecijfers zijn op te vragen via natuurinclusief@odnhn.nl.

Q Wordt er een GIS-systeem ontwikkeld door de provincie?

A Nee, de provincie sluit aan bij de ontwikkeling van de landelijke app. Zie de Q&A sectie over de landelijke aanpak.

Q Vallen grondgebonden woningen van corporaties ook onder het pre-SMP?

A Nee, woningcorporaties kunnen wel werken met de gedragscode van Aedes, indien ze zich daaraan geconformeerd hebben.

Q De Rijksoverheid ontwikkelt een gedragscode gedragscode. Hoe staat dit in verhouding tot het pre-SMP?

A De Rijksoverheid ontwikkelt deze gedragscode en deze komt in het derde kwartaal van 2024 waarschijnlijk gepubliceerd. De gedragscode zal zijn gekoppeld aan de pre-SMP aanpak, waarbij de gedragscode tijdelijk geldt, zodat gemeenten de kans krijgen een pre-SMP aan te vragen en SMP-onderzoek te starten.

Q Wordt overwogen om appartementen van VvE's in de pre-SMP fase mee te nemen?

A Vooralsnog kunnen we deze complexen alleen vergund worden na ecologisch onderzoek. Het is nu nog niet te voorspellen hoeveel van de populatie van bepaalde soorten in deze gebouwen voorkomt en het ecologisch risico dat wordt gelopen door deze complexen te isoleren is te groot in de pre-SMP-systematiek.

Q Valt binnendakisolatie ook onder de percentages?

A Binnendakisolatie valt onder pre-SMP werkzaamheden. Zo staat het ook opgenomen in de beleidsregel.

Q Wat gebeurt er als er na 2 jaar pre-SMP nog geen definitief SMP ligt?

A Dan mag er niet meer geïsoleerd worden volgens de pre-SMP en kan de omgevingsvergunning ingetrokken worden.

Q Hoe snel wordt de pre-SMP vergunning verleend? (van indienen, tot start?)

A Houdt in ieder geval rekening met de wettelijke termijnen. Dit is acht weken, maar kan éénmalig verlengd worden met zes weken.

Natuurvriendelijk isoleren

Q Is er niet een mogelijkheid om van binnenuit te isoleren op de wanden zonder dieren te verstoren?

A Isoleren van de binnenzijde van de binnenmuur of het dak is een mogelijkheid om na-isolatie uit te voeren zonder dieren daarbij te verstoren.

Q Kunnen gemeenten (en particulieren) nu al beginnen met natuurvriendelijk isoleren?

A Met de Landelijke aanpak natuurvriendelijk isoleren is dit nu mogelijk, mits gehouden wordt aan de natuurkalender en er niet meer dan 6% van de particuliere woningen per CBS-buurt wordt geïsoleerd. Dit percentage geldt voor 3 jaar en is als volgt verspreid over de jaren: 3% voor het eerste jaar, 2% voor het tweede jaar en 1% voor het derde jaar. De landelijke aanpak NVI geldt alleen voor grondgebonden particuliere koopwoningen in het stedelijk gebied (binnen de bebouwde kom). Dit zijn dus eengezinswoningen, maar ook boven- en benedenwoningen of gesplitste woningen tot maximaal een vierde woonlaag. Het geldt dus niet voor huurwoningen en voor flats, portiekflats en appartementencomplexen.

Q Zijn er plannen om een keurmerk te introduceren voor natuurvriendelijk isoleren?

A Ja, hierover is op landelijke schaal overleg en we verwachten hier op de korte termijn meer duidelijkheid over.

Q Wat is er nog nodig voor Omgevingsdiensten en Provincies om onderzoek met E-DNA op woningniveau te accepteren als alternatief of aanvulling voor de (pre-)SMP. Min. De Jonge heeft dit als innovatief alternatief benoemd in zijn brief.

A Onderzoek naar deze methode wordt momenteel uitgevoerd door RVO. Eindresultaten van dit onderzoek worden in oktober verwacht.

Q Bij het plaatsen van alternatieve inbouwkasten in spouwmuren is er een kans dat er al vleermuizen aanwezig zijn. Moet dit eerst onderzocht worden om verstoring te voorkomen? Of morgen de alternatieve kasten alleen geplaatst worden op plekken waar 100% geen verblijfplaatsen van vleermuizen zitten.

A Verstoring moet inderdaad voorkomen worden. Voor de locaties van de verblijfplaatsen is het ook daarom van belang dat er eerst wordt gekeken naar locaties die potentieel geschikt zijn, maar op dit moment niet in geschikt zijn (bijvoorbeeld ontoegankelijke spouw geschikt maken). Gebruik hiervoor afgeronde onderzoeken van reeds uitgevoerde projecten en maak vooral nieuwe mogelijkheden waar ze nog niet zijn, maar waar wel potentie is. Mocht het blijken dat deze allemaal al benut zijn, kan in overleg met een ecologisch deskundige naar mogelijkheden gekeken worden. De OD NHN staat open om hierover in overleg te treden.

Subsidie Versnelling natuurinclusief isoleren Noord-Holland 2024

Q Waar vind ik informatie over deze subsidieregeling?

A De benodigde informatie en formulieren i.r.t. de subsidieregeling zijn te vinden op de website van de provincie Noord-Holland. U komt hier via [deze](#) link.

Q Waar mag de subsidie voor worden gebruikt?

A De subsidie mag worden gebruikt voor ecologisch onderzoek en het opstellen van een SMP.

Q Moeten we als gemeente al een partij hebben die het ecologisch onderzoek gaat uitvoeren inclusief exacte kostenraming?

A Nee, dit is niet vereist. Het is echter wel handig als er al een offerte binnen is.

Q Komt er een aparte subsidieregeling voor de nodige mitigerende maatregelen?

A Er is een bepaald bedrag gereserveerd voor deze maatregelen, maar het is nog niet duidelijk of dit via een subsidieregeling wordt weggezet. Zodra dit duidelijk is, zal hierover worden gecommuniceerd.

Q Het aanvraagformulier geeft aan dat de subsidie alleen wordt verstrekt als het SMP voor de gehele bebouwde kom wordt opgesteld. Hoe zit dit met nieuwbouw?

A Een SMP hoeft geen betrekking te hebben op woonwijken waar niet hoeft te worden geïsoleerd, zoals woonwijken gebouwd na 1990.

Q Komt er naast de subsidie versnelling natuurinclusief isoleren nog een subsidie voor verblijfsplaatsen beschikbaar?

A Ja

Voor overige vragen over de subsidie kunt u terecht bij Pim van Herk: HERKP@Noord-Holland.nl

Landelijke aanpak natuurvriendelijk isoleren & de compensatieopgave

Q Hoe kom ik aan de cijfers voor de compensatieopgave voor de Landelijke aanpak Natuurvriendelijk Isoleren en/of het Pre-SMP?

A Deze zijn op te vragen bij natuurinclusief@odnhn.nl

Q Waar is de berekening van de compensatieopgave op gebaseerd?

A De berekening van de compensatieopgave voor de pre-SMP in Noord-Holland is gebaseerd op het rekenmodel dat beschikbaar is gesteld door de Rijksoverheid en IPO aan gemeenten via de landelijke lijn. In dit rekenmodel is per gemeente een compensatieopgave berekend voor verblijfplaatsen van beschermde soorten. De wetenschappelijke grondslag van dit model bestaat uit twee onderzoeken: Snijder, M.A. (2021), Populatie-inschatting en achtergronddocument beschermde gebouwbewonende vleermuissoorten bij particulieren. Pre-SMP voor de Provincie Utrecht. Ecologisch Adviesbureau Viridis, Culemborg, PRNR-2020-157; en Snijder, M.A. (2022), Populatie-inschatting en achtergronddocument beschermde gebouwbewonende vleermuissoorten bij particulieren. Pre-SMP voor de Provincie Overijssel. Ecologisch Adviesbureau Viridis, Culemborg, PRNR-2023-113.

Q De soorten (...) komen niet voor in mijn gemeente, waarom moet ik daar toch voor compenseren?

A Zonder dat gebiedsdekkend onderzoek is uitgevoerd, is het vrijwel onmogelijk het voorkomen van soorten in een gemeente uit te sluiten. Om te voorkomen dat populaties van deze soorten worden aangetast door de isolatiemaatregelen, moeten ook voor deze soorten, vooraf, compenserende maatregelen worden getroffen.

Q Sommige getallen staan per woonkern, andere staan bij totaal, wat is het verschil?

A De getallen per woonkern moeten verdeeld worden over de specifieke woonkern (inclusief de bebouwde delen die niet apart genoemd zijn als woonkern). De getallen bij totaal moeten verdeeld worden over alle woonkernen in de gemeente.

Q Moeten de maatregelen worden verspreid over de woonkernen?

A Ja

Q Er is geen opgave voor de woonkernen (...), hoe moet ik daar voor compenseren?

A De niet benoemde woonkernen maken onderdeel uit van de grotere woonkernen die wel zijn benoemd. De maatregelen voor die woonkernen mogen ook verspreid worden over de niet benoemde woonkernen.

Q Wat zijn de soort maatregelen die een gemeente mag inzetten?

A De maatregelen die de gemeente dient in te zetten moeten een permanente aard hebben, bestaan uit een variatie aan maatregelen en voldoende groot zijn om de grote verblijfsfuncties te kunnen compenseren. Hiervoor verwijzen we naar het handboek dat in juli online komt te staan.

Q Welke dorpen/CBS-buurtten vallen onder welke woonkernen?

A Deze zijn op te vragen bij natuurinclusief@odnhn.nl

Q Wanneer is de app/meldingsapplicatie beschikbaar?

A De eerste versie van de app is beschikbaar. Als gemeente ontvangt u als het goed is op de korte termijn de inloggegevens.

Q Wanneer is de handreiking over de compensatiemaatregelen beschikbaar?

A De volledige handreiking over de compensatiemaatregelen is voorlopig niet beschikbaar. Wel kunt u als gemeente via het [VNG ledenforum](#) het voorlopige document vinden. Hiernaast kunt u de [landelijke leidraad natuurvrij maken bij na-isolatie en renovatie van woningen en gebouwen](#) van RVO raadplegen.

Q Wordt de compensatieopgave voor de Landelijke aanpak NVI en het Pre-SMP afgetrokken van de opgave voor het SMP?

A De compensatieopgave van zowel de Landelijke aanpak NVI als die voor het Pre-SMP zijn gesteld om op te vangen wat er (maximaal) verloren gaat zonder (SMP) vergunning. In die zin zijn de Landelijke aanpak, het Pre-SMP en het SMP drie verschillende "projecten" die elk zorgen voor verloren verblijfplaatsen die gecompenseerd moeten worden. De huizen die onder de Landelijke aanpak of het Pre-SMP worden geïsoleerd waarbij verblijfplaatsen verloren gaan, worden immers niet ook nogmaals onder het SMP geïsoleerd. De opgave kan daarom niet van het SMP afgetrokken worden. Maar hij wordt ook niet genegeerd en is zeker niet voor niks. Over de rol die de compensatieopgave speelt in het SMP, overlegt de OD NHN graag per gemeente in een apart overleg.

Q Moeten compenserende maatregelen alleen voor vleermuizen gerealiseerd worden of ook voor vogels?

A De gemeenten zijn niet verantwoordelijk voor het realiseren van vervangende verblijfplaatsen voor vogels voor de compensatie onder de korte termijnaanpak van de Landelijke aanpak NVI en het Pre-SMP. Met de methode van Natuurvriendelijk Isoleren wordt ruimte voor vogels vrijgehouden. Het staat de gemeente natuurlijk wel altijd vrij om voorzieningen te treffen, om de populaties een boost te geven.

Q Waar kan ik terecht voor de juridische onderbouwing voor de voorwaarden die worden gesteld aan gemeenten?

A Juridische zaken m.b.t. de landelijke aanpak NVI staan uit bij het Rijk/IPO.

Q Particulieren die zelf ecologisch onderzoek laten uitvoeren tellen niet mee in percentage?

A Dat klopt, indien ze zelf een vergunning aanvragen (indien noodzakelijk als dit uit vervolgonderzoek volgt).

Q Kun je van de landelijke aanpak NVI gelijk overstappen naar een SMP?

A Dit kan zeker, en heeft ook voordelen. Het is uiteindelijk aan de gemeente en/of de (beschikbaarheid van) ecologen om hierover een knoop door te hakken. Dit kan per gemeente verschillen. Er zijn gemeenten die ervoor kiezen het Pre-SMP over te slaan, omdat ze al vergevorderd zijn met hun SMP-aanvraag. Belangrijk is in ieder geval de randvoorwaarden en voor- en nadelen te weten.

1. Het Pre-SMP kan alleen aangevraagd worden voor de delen waarvoor onderzoek wordt gedaan en een SMP wordt aangevraagd.
2. De compensatie die wordt gerealiseerd voor de korte termijn aanpak voor de landelijke aanpak NVI en het Pre-SMP "tellen allebei niet mee" voor het SMP, maar het levert wel een plus op in de stabiliteit van de populatie. Hierover eventueel meer tijdens een spreekuur of een verdere inhoudelijke gesprekken over het SMP tussen gemeente en OD NHN.
3. Het hangt af van het percentage te wensen isoleren woningen.
4. Vanuit ecologisch oogpunt valt te spreken voor een SMP-benadering omdat je dan meer inzicht hebt in je populaties en treffendere maatregelen neemt.

Het is ook nog mogelijk in een later stadium een Pre-SMP aan te vragen.